

244 A tabáni szokásmentő

A tabáni ház már belépéskor megállásra, körülpillantásra készítet. Keskeny, kopott lépcsők, erődítményszerűen zárt udvar, valószínűtlenül rövid gang: az udvaron csend, s fenn tenyérnyi, bekukkantó égbolt.

A lakás ajtaja — ahol csemeték — nagy, nyirkos konyhába nyílik, a szobában magas, rézfogantyús ablakok, bordó huzatú, süppedő fotel, barna diófaágy, a szekreteren szemüveg, iratok, zöldkalapu lámpás.

Valamikor egy *Stipanics nevű ember* — József nádor orvosa — rendelt itt, a házat a múlt században emelték, s — mert kallódtak —, az egykori Teleki-palota belső berendezéseit idehozták, beépítették.

A lakó, akit keresek: *Fischer Árpád*. Azon *Fischer Mátyás* utóda, aki Buda visszavételekor jött Magyarországra, s akinek a testvére török szablya által elesett. „*A Fischerék földet kaptak Budán* — hallgatom a tabáni házban a családi krónikát —, szőlőművesek, iparosok, postamesterek, fuvarosok lettek. De nem tévesztendő össze a vízivárosi Fischerrel, akik 1880-ban költöztek Budára a Szepesség-ből... *Nagyapám már nem maradt a szőlőnél, a Ganzba ment dolgozni, ott volt esztergályos negyvennyolc éven át.*”

A latin nyelvű iratokat, szakadt fedelű históriásfüzeteket most megkövesedett csigák, krokodilbőrök, afrikai fegyverek váltják fel: a szekrény mélyéből kerülnek elő. „*Nevelőapám különös ember volt. Örök vágy hajtotta: felfedezni. Több expedíciót vezetett Afrikába, Indiába, madártani gyűjteménye, amely*

elégett a világháborúban, messze földön híressé vált.”

A kutató szenvedélyt tőle tanulta, örökölte — csak éppen a választott tér más. Óceánok, távoli földek helyett a *Tabán*, ez a Budára települt mesebeli kisváros, ahol földszintes házak, sramlizenés kisvendéglők, hegyre hajló utcák világában, békés egyetértésben élt szerb, görög, olasz, német és magyar, ahol mindig egyik más nyelven beszélt és mégis megértette a másikat. Ezt a terepet, mint minden kutató a sajátját, aprólékosan ismeri, kicsit elfogultan, s bármely pillanatban rajtakapható szeretettel.

Magáról ezt mondja:

— *Szokásmentő vagyok.*

A Tabán és Buda feledésbe merült szokásait újíttotta fel: hagyományokat, játékokat — mindenképpen megőrzésre méltókat. 1958-ban a Paksi Halászsárdában megrendezte az első *krumplibücsüt*; azóta is évenként budai esemény. (A szekrényből műanyag zacskót emel ki: az összeaszott, szalaggal átkötött burgonyák *tizenkét krumplibücsű emlékei*. „Ezeket is gyűjtöm, hátha valahol még kiállítjuk.”) Kélc esztendeje felelevenítette a *farsangtemetést*, aztán megtanította a budaiakat a *staniclitánra*.

— *Van, amivel még adós vagyok.* Szeretném újra ismertetni például a *kápasavatást*. Most a régi játékokat írásban is rögzítem, egész kis gyűjtemény lesz. Csak a *hadastyán-ceremóniák* egymaguk több oldalt tesznek ki.

Íráttárakra, könyvtárakra, régi históriákra gondolok — bizonyosan ilyen forrásokból dolgozik. Talán tabáni öregeket keres fel, akik még próbálgatják az emlékezetüket...

Egyik sem. Beszélgetéseket, gyerekkori élményeket idéz fel magának. „*Nagyapám társalgásait nagyatával, nevelőapámmal... Néha magához intett és órákig mesélt nekem... Valahogy rögződött minden, mintha egy magnetofon gombját nyomnám le, tisztán emlékezem a szavaira, történeteire, s a játékokra, szokásokra, amelyeknél oly sokáig elidőzött.*”

Óktóbert írunk: most már a Katalin napra készül. Ezen a napon tizenöt esztendő óta találkoznak a Tabán lakói: kibérelnek egy napra a Duna-parton a Várkert Kioszkot, s reggel fél 9-től este 7-ig szól a sramli.

A tabáni közösség vezetőjeként Fischer Árpád szervezi, irányítja ezt a találkozót is. Volt olyan találkozó, meséli, hogy hat-hétezen összegyűltek, az után százak vártak szabad helyekre.

— Tabáni; ha csak teheti, *el nem marad erről a találkozóról*. Tabáninak, persze, nemcsak az számít, aki itt él ma is; *jönnek az ország minden részéből*, de még Erdélyből, Szabadkáról, Bécsből, Amerikából is. Olyan nevezetes vendégeink vannak, mint *Krúdy Poldi* bácsijának leszármazottai.

A szokásmentő nagy, nénjével él együtt a vastag falú, hűvös házban. Foglalkozása messze esik a történelmi világtól, jöidegi statisztikus volt, most *irodavezető*. Hivatalból, adatokkal teli tanulmányokat készít; örömmel mutatja őket, leköti a munkája. De esténként az ablakhoz áll, amelyen beköszönnek a Várban felszikkázó fénypontok, s ahová odahallik a vízivárosi harangok hangja.

Kósa Csaba